

ACTE INSTITUCIONAL EN MEMÒRIA DE LES VÍCTIMES DE L'HOLOCAUST

Conclusions sobre els collectius de
víctimes a càrrec dels alumnes dels
centres educatius que han participat
en el Projecte Educatiu en Memòria
de les Víctimes de l'Holocaust

27 de gener de 2026

PARLAMENT DE CATALUNYA

Institut de Roquetes. Tarragona

Les víctimes del col·lectiu dels testimonis de Jehovà

Benvolguts, benvolgudes,

Ens trobem avui aquí, en el cor de la sobirania catalana, units per un mateix objectiu comú: mantenir viu el deure de la memòria. No és l'atzar, és la responsabilitat humana i moral el que ens convoca aquí a recordar les víctimes de l'Holocaust, aquella tragèdia devastadora perpetrada pels règims feixistes i totalitaris de l'Europa del segle xx.

En aquesta rememoració de la història, cal dirigir la nostra mirada a un col·lectiu, sovint oblidat, que va patir una repressió severa: els testimonis de Jehovà. Entre 1.000 i 1.400 persones van ser torturades i assassinades pel seu origen religiós i, en essència, per la seva negativa a renunciar als seus principis i a la fidelitat a la seva fe. Moltes més van ser perseguides. Pensem que els testimonis de Jehovà tenien l'oportunitat de sobreviure signant una declaració en què es prometia obeir l'estat per sobre de la fe. Altres víctimes del feixisme no van disposar d'aquesta opció, però molts testimonis van preferir mantenir-se fidels als seus principis que salvar la vida.

Com a ciutadans europeus, estudiants i hereus d'aquesta història, creiem que conèixer aquest capítol és fonamental. Aprendre que la intolerància i l'odi tenen la capacitat d'esborrar la humanitat de les persones, destrossar la convivència i assassinar gent, únicament culpable de mantenir-se fidel a les seves creences, és bàsic per fer una societat catalana millor.

Els testimonis de Jehovà no acceptaven les normes del règim nazi, que anava en contra de la seva manera de pensar. Des del seu profund pacifisme, no volien participar en la guerra i, com hem dit, tampoc renunciar a la seva fe. Molts van ser executats per practicar-la, per fer el que ells creien que era correcte, «obeir Déu abans que els homes», per ser ells mateixos i no traïr les pròpies creences. Així van ser empresonats, separats de les seves famílies, obligats a viure en condicions inhumanes i privats dels drets bàsics.

Aquest col·lectiu, com molts d'altres, va ser marcat amb un triangle invertit de color porpra; un distintiu que, de la mateixa manera que els triangles rojos, verds, roses, marrons, etc., servia per classificar les persones segons les seves creences, orígens o religions.

Volem anar més enllà dels números i posar nom a algunes de les persones que van patir aquesta persecució. Penseu en Emmy Zehden, una dona alemanya condemnada per la seva fe com a testimoni de Jehovà. Durant el nazisme, va decidir acollir a casa diverses persones de la seva comunitat. Quan els van descobrir, els van condemnar a tots, perquè el règim ho veia com una traïció.

Una altra víctima va ser Agust Dickmann, un jove alemany testimoni de Jehovà que va destacar per la seva valentia. Es va negar a fer el servei militar, ja que anava en contra de les seves creences pacifistes. A causa d'això, el van arrestar i, finalment, el van executar davant de tothom. Es va convertir en un símbol del que podia passar si et negaves a seguir les ordres del règim.

Creiem que és imprescindible recordar la importància de no oblidar. No oblidar els qui, com Zehden o Dickman, van portar un triangle morat al pit i van resistir sense armes, només amb la seva força i el seu vigor. No oblidar els xiquets separats, els joves executats, les famílies destrossades per un règim que temia qualsevol persona que pensés diferent.

ACTE INSTITUCIONAL
AMB MOTIU DEL
DIA INTERNACIONAL
EN MEMÒRIA DE
LES VÍCTIMES
DE L'HOLOCAUST

Els feixistes, llavors, van intentar interposar boira a Europa. Avui, enfront cada vida estroncada, davant cada camí tancat, combatrem les injustícies i les discriminacions per raons racials, religioses o polítiques amb pacifisme, arguments i educació.

Així que, si us plau, no ho oblidem, perquè la memòria no ha de quedar reservada al record, ha de convertir-se en lliçó. Els drets, la llibertat i la dignitat humana són fràgils, depenen de la valentia d'aquells que s'atreveixen a dir «no». Per tant, si el seu sacrifici ens ensenya alguna cosa, és que estem obligats a alçar la veu i a actuar per evitar qualsevol forma de discriminació.

Finalment, ens agradaria que tots reflexionéssim sobre les conseqüències que ens poden portar els conflictes polítics quan no es respecten els drets humans ni la llibertat sobre les persones. I recordeu: el món només pot progressar quan la memòria esdevé mestra, i nosaltres lluitem per ser millors del que un dia vam ser.

Moltes gràcies.

Institut Arquitecte Manuel Raspall. Cardedeu

Les víctimes del col·lectiu LGBTI

Benvolguts, benvolgudes,

Durant l'ascens de la ideologia totalitarista nazi a l'Alemanya dels anys trenta, la comunitat LGBTIQ+ va patir una persecució sistemàtica. El règim nazi va efectuar una campanya contra l'homosexualitat masculina i va perseguir els homes gais del 1933 al 1945. Com a part de la seva campanya, el règim nazi va clausurar bars i llocs de reunió de gais, en va dissoldre les associacions i en va tancar les editorials. També va arrestar i jutjar desenes de milers de gais en aplicació del paràgraf 175 del Codi penal alemany. A la tardor del 1934, la Gestapo de Berlín va ordenar als cossos policials locals que li enviessin llistes de tots els homes dels quals es pensés que havien tingut conductes homosexuals. Són les denominades «llistes roses», que estaven centralitzades en mans de la Gestapo, amb la qual cosa afavorien la persecució.

Del 1934 al 1936, hi va haver tres esdeveniments que van radicalitzar la campanya del règim nazi contra l'homosexualitat: l'assassinat d'Ernst Röhm (obertament gai) i altres líders de les SA al juny i juliol del 1934. Durant el juny del 1935, quan els nazis van modificar el paràgraf 175 i, finalment, l'estatut del Codi penal el 1936, el líder de les SS i la policia, Heinrich Himmler, va establir l'Oficina Central del Reich per al Combat de l'Homosexualitat i l'Avortament.

A partir d'aquest moment, les batudes, les denúncies i els interrogatoris ja no van ser fets aïllats, sinó una realitat per a molts homosexuals alemanys; parlem de 100.000 detencions, 53.000 condemnes i entre 5.000 i 15.000 homes que van ser empresonats en camps de concentració sota l'apellatiu de «transgressors homosexuals».

El triangle rosa va ser el distintiu que el règim nazi els va assignar. Ells van ser, d'entre els presoners, els que van patir més abusos: havien de fer treballs al camp –on freqüentment els guardes i els altres presoners n'abusaven, tant físicament com sexualment– i eren colpejats i humiliats en públic, si no eren executats davant dels seus companys. Al camp de Buchenwald, tristament conegut pels experiments mèdics, els homosexuals, juntament amb la població gitana, van ser utilitzats com a conillots d'índies aplicant-los tècniques de castració i infectant-los de tifus i tuberculosi per provar vacunes.

Els gais i les lesbianes també eren perseguits i tancats en camps de concentració per altres condicions, a part de la seva orientació sexual, com ara la d'asocials, opositors polítics o jueus. Els homosexuals jueus i gitanos van ser objecte de doble persecució. Es desconeix el nombre exacte de jueus gais assassinats durant l'Holocaust.

L'associació de represaliats pels nazis Unió dels Perseguits del Règim Nazi / Federació d'Antifeixistes, fundada el 1947 pels opositors polítics al règim nazi, no va reconèixer inicialment els homosexuals, les lesbianes i les persones transsexuals com a víctimes, i l'Alemanya de la postguerra va continuar perseguint-los fins a finals dels anys seixanta. No van ser dignes d'homenatge, no se'ls va citar als judicis de Nuremberg i no van poder demanar indemnitzacions. Alemanya no va reconèixer les víctimes LGBTIQ+ fins al 2002, quan la majoria ja havien mort, i no va ser fins al 2008 que es va inaugurar al centre de Berlín el Monument als Homosexuals Perseguits pel Nazisme.

Aquesta persecució del col·lectiu LGBTIQ+ no només es va produir a l'Alemanya dels anys trenta. A l'Espanya de Franco, l'any 1954 s'amplia la Ley de vagos y malean-

tes amb la finalitat d'incloure-hi els homosexuals. Aquesta llei castigava els homosexuals amb l'internament a institucions especials i colònies, els obligava a declarar el domicili i els imposava la vigilància d'uns delegats del Govern. El 1970, la Llei de perillositat i rehabilitació social va permetre que l'homosexualitat fos vista com una malaltia o una desviació en les persones. El cineasta Ferran Navarro-Beltrán parla de la «generació del silenci», perquè van haver de viure la seva sexualitat d'amagat de la família, els amics i la feina. L'escriptora i activista lesbiana Isabel Franc assegura que el col·lectiu de lesbianes va patir una doble discriminació: per ser dones i lesbianes.

A partir de la fi de la dictadura franquista, s'han aprovat diverses lleis que tenen a veure amb aquest col·lectiu i que els equiparen, de mica en mica, a la resta de la població:

- L'any 1979, es va aprovar la llei per eliminar la criminalització dels homosexuals.
- L'any 2005, es va aprovar el matrimoni igualitari i Espanya va ser el tercer país a escala mundial a reconèixer aquest dret. Aquell mateix any, es va reconèixer el dret d'aquestes parelles a adoptar.
- L'any 2007, es va aprovar la llei que permetia el canvi de nom i sexe legal a les persones transsexuals.
- El 10 d'octubre del 2014, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 11/2014 per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

L'última llei aprovada va ser la llei trans del 2023, que va permetre l'autodeterminació del gènere a partir dels setze anys i va prohibir les teràpies de conversió en tot el territori espanyol.

Tot i els avenços aconseguits durant aquests anys, encara hi ha lluites que no han finalitzat. Els discursos populistes, molt freqüents a la societat, amenacen de fer retrocedir els drets assolits fins ara. No hauríem de normalitzar comentaris despectius cap a la comunitat que pensàvem que ja havíem deixat enrere, com ara dir que l'homosexualitat és una malaltia o fer servir paraules com *marica* per ridiculitzar un company. Aquests discursos comporten un odi que s'estén perillosament entre la població jove. Reconèixer que es forma part del col·lectiu LGBTQ+ fa temps que ha deixat de ser un fet minoritari, i sortir de l'armari ha deixat de ser un tabú. Tot i això, en sectors com el futbol o als centres educatius, encara queda molta feina per fer.

Nosaltres, com a ciutadans i ciutadanes, tenim la responsabilitat d'educar i educar-nos d'una manera conscient i de mantenir una participació activa a l'hora de denunciar situacions repressives o de violència contra aquest col·lectiu. Com a societat, hauríem de prendre consciència del camí que va portar a l'Holocaust i de tot el patiment que va comportar. Rudolf Brazda, supervivent del camp de concentració de Buchenwald, va escriure: «Si finalment parlo, és perquè la gent sàpiga què vam haver de suportar nosaltres, els homosexuals, en temps de Hitler... no hauria de tornar a passar.»

El 2014, durant un acte organitzat per associacions LGBT italianes amb motiu del Dia del Record, Lucy Salani, activista trans supervivent del camp de concentració Dachau, va declarar: «És impossible oblidar i perdonar. Algunes nits encara somio amb les coses més horribles que he vist i sento que continuo allà, i per això vull que la gent sàpiga què va passar als camps de concentració, perquè no torni a passar.»

La nostra obligació moral envers la història és d'esdevenir els portaveus d'aquells fets i no permetre que mai, mai més, es puguin tornar a repetir i es converteixin en una realitat que faci avergonyir les generacions futures.

Moltes gràcies.

Instituts Manresa Sis. Manresa

Les víctimes del col·lectiu de persones amb discapacitat

Que l'odi no es torni a convertir mai més en norma

Avui no comencem parlant *sobre* les víctimes. Avui comencem parlant *des del punt de vista* de les víctimes. Venim a recordar persones reals. Amb nom, amb rostre i amb vida. Milers d'infants, joves i adults amb discapacitat física o psíquica que van morir com a resultat del programa nazi d'eutanàsia.

Avui venim a parlar per ells i, en nom seu, preguntem als responsables de l'Holocaust:

Amb quin dret ens vau mirar i vau decidir que les nostres vides sobraven?

Amb quin dret vau convertir la discapacitat en una condemna a mort?

Qui us va donar l'autoritat per dir que no érem purs, que no érem dignes de viure en el vostre repugnant ideal de raça ària?

Quina ciència és aquesta que mata? Quina medicina és aquesta que assassina?

Ens vau estigmatitzar, esterilitzar i ingressar en clíniques de la mort. Vau fer experiments amb els nostres cossos. Ens vau injectar sobredosis letals, ens vau deixar morir per inanició o ens vau gasejar. I els nostres cossos sense vida, els vau cremar.

Ens vau anomenar «vides indignes», «errors». Però el veritable error va ser creure que l'odi podia convertir-se en llei. Perquè el fil conductor de l'Holocaust va ser l'odi. Un odi justificat i normalitzat, que us convertia en monstres deshumanitzats.

Quan la nostra professora ens va explicar que participàiem en aquest projecte representant les persones amb discapacitat, vam viure com un repte poder recordar la memòria d'un dels col·lectius més oblidats.

A classe vam començar treballant els diferents rols que van adoptar les persones durant el nazisme. Una distinció complexa que ens va obrir un gran debat ètic.

Les **víctimes** no van tenir cap opció; van ser perseguides per allò que eren: per la seva religió, per la seva orientació, o, com en el cas que avui nosaltres recordem especialment, per la seva discapacitat.

Però la resta de la societat sí que va poder decidir. Es podia decidir ser **perpetrador**. Agents d'un règim totalitari que van executar crims massius contra la humanitat.

Es podia decidir **col·laborar**. Per convicció, per oportunisme o potser per por.

Es podia decidir ser **espectador**. Persones que sabien o intuïen què passava, però que no van actuar. Aquests van ser la majoria.

I també es podia decidir ser **resistent**. Pocs. Els «Justos entre les Nacions» que, amb valentia i humanitat, van arriscar la seva pròpia vida per salvar-ne d'altres davant la barbàrie.

I això ens obliga a fer-nos una pregunta incòmoda: què hauria fet cadascun de nosaltres?

Vam veure la pel·lícula *Niebla en agosto*, del director Kai Wessel, per conèixer l'Aktion T4, un programa d'eutanàsia de persones amb discapacitat, que va començar amb informes mèdics i que va acabar amb les cambres de gas. Com un gran engranatge de rellotgeria, no només els líders nazis donaven ordres, sinó que

també metges, infermers, funcionaris i treballadors de tot tipus van ser responsables d'aquest gran genocidi.

A partir d'aquí vam decidir investigar la vida d'altres víctimes com el protagonista de la pel·lícula i, fent un treball de memòries creuades, vincular-la amb la dels seus perpetradors.

I, com us hem dit al principi, avui volem parlar en nom d'ells i elles:

Jo sóc **Gerhard Herbert**, un nadó alemany nascut cec i sense cames. Els meus pares, uns «nazis fervents», em van considerar un monstre i van demanar a Hitler que autoritzés la meua mort. El meu assassinat va ser el tret de sortida del programa Aktion T4.

Karl Brandt va ser el metge que va decidir que «no mereixia viure». Metge personal de Hitler, va fer experiments criminals. Va ser processat a Nuremberg i declarat culpable de crims contra la humanitat.

Jo sóc **Elfriede Lohse-Wächtler**, una pintora. A mi em van diagnosticar «esquizofrènia». Em van esterilitzar i, el juliol del 1940, juntament amb 86 persones més, ens van assassinar a la cambra de gas, sota la supervisió d'un doctor.

Aquest doctor era el psiquiatra nazi **Irmfried Eberl**. Mai cap altre metge no havia supervisat personalment l'assassinat massiu d'individus com ho va fer ell.

Jo sóc **Erwin Sängler**, un nen jueu amb síndrome de Down. Els meus pares van ser assassinats a Auschwitz i a mi em van matar amb una sobredosi de barbitúrics.

El doctor **Friedrich Knigge** va ser qui va administrar el tractament letal i va registrar que la mort va ser causada per una pneumònia inventada.

Jo sóc l'**Ernst Lossa**, ienix i orfe. Em van internar en un psiquiàtric acusat de ser malalt mental i un inadaptat. Vaig veure com mataven els meus companys sota l'etiqueta d'«indignes» i vaig intentar ajudar... Vaig rebre la injecció letal amb només 14 anys.

Valentin Faltlhauser és el responsable directe de la mort de l'Ernst. Va ser el creador de la dieta «E-Kost», amb la qual els pacients morien de fam lentament.

I acabem aquest discurs apellant a la humanitat. La memòria ens obliga a defensar la dignitat humana sense condicions. Ens obliga a rebutjar qualsevol ideologia i partit que difongui discursos d'odi. Ahir van ser el jueus, les persones amb discapacitat, els homosexuals; avui són els immigrants. Perquè quan una societat decideix que algunes vides no valen, totes les vides estan en perill.

Que la memòria de les víctimes ens faci més humans.

I que mai, mai més, l'odi no torni a convertir-se en norma.

Institut Manuel de Montsuar. Lleida

Les víctimes del poble gitano

Avui no parlem només d'història, avui parlem de persones, de vides trencades. Parlem d'una tragèdia que ha estat silenciada, ignorada i relegada a l'oblit.

Bona tarda a tothom, a l'alumnat del Manuel de Montsuar ens ha impactat el retard en el reconeixement de la persecució del poble gitano, que no va poder exposar el Porrajmos als judicis de Nuremberg.

Aquest silenci no va ser casual. Durant dècades, el sofriment del poble gitano va quedar exclòs del relat oficial de la Segona Guerra Mundial, com si el seu dolor fos secundari. El 1956, el més alt tribunal de jurisdicció civil i criminal d'Alemanya va dictaminar que la persecució del poble gitano per motius racials va començar no més amb l'aplicació de l'ordre de Himmler del desembre del 1942. Tot el patiment anterior va ser ignorat fins al 2015.

No estem parlant de xifres. Parlem de famílies senceres, de nens i nenes assassinats, de persones perseguides i deportades pel simple fet de ser qui eren. En aquest context, figures com Robert Ritter, cap de la Unitat de Recerca d'Higiene Racial i Biologia Demogràfica del règim nazi, va contribuir a construir un discurs basat en odi i discriminació, definint el poble gitano com a «sang racial dolenta i criminals de naixement», paraules que servien per legitimar la persecució i la violència. Els gitanos van ser arrestats en virtut de la Llei contra els criminals habituals, i també es va iniciar un procés d'esterilització forçosa.

El Porrajmos va ser el resultat d'un sistema que va convertir el racisme en llei i l'odi en política d'estat. El poble gitano va ser perseguit arreu d'Europa: empresonat, deportat a camps com Auschwitz-Birkenau, Ravensbrück o Treblinka, sotmès a experiments mèdics i condemnat a una mort lenta i cruel. Tot això mentre el món mirava cap a una altra banda.

Finalitzada la Segona Guerra Mundial, els supervivents es van trobar en una situació de pobresa i fam, i sense habitatge per poder viure-hi. A diferència de les altres víctimes de l'Holocaust, no van rebre ni ajudes ni cap mena de compensació. Aquesta manca de reconeixement no només va prolongar el dolor, sinó que va condemnar moltes víctimes a un segon oblit. Se'ls va negar justícia, memòria i dignitat, com si el seu patiment no hagués estat prou greu per merèixer ser escoltat.

És aquí on els joves ens hem d'aturar i pensar. Com es pot aniquilar un poble que només té el cel i la terra? Un poble que, malgrat la persecució, va preservar la seva identitat. És un poble que ens ha demostrat com romandre unit en l'adversitat.

Com pot ser que el món necessités setanta anys per demanar perdó? La resposta fa mal: l'antigitanisme no es va acabar el 1945. L'odi no va desaparèixer amb la fi de la guerra, simplement va canviar de forma. Les mateixes idees que havien permès les lleis de Nuremberg van continuar i continuen presents en la societat i en les institucions. Aquesta continuïtat va condemnar les víctimes a una injustícia prolongada en què els prejudicis van impregnar la seva vida quotidiana.

La memòria no és només un exercici de mirar enrere; és una eina de resistència contra la injustícia del present. El Porrajmos ens ensenya que el mal no comença amb els camps de concentració, sinó amb les paraules. Comença quan permetem que s'assenyali algú com a «diferent», «perillós» o «inferior». Comença quan el silenci dels altres es converteix en còmplice de l'agressió.

ACTE INSTITUCIONAL
AMB MOTIU DEL
DIA INTERNACIONAL
EN MEMÒRIA DE
LES VÍCTIMES
DE L'HOLOCAUST

Per això, avui, trencar aquest silenci és una responsabilitat col·lectiva. Recordar el Porrajmos no és només un acte de justícia històrica cap al poble gitano, sinó també un compromís amb el present i el futur. És reconèixer que el racisme i la discriminació no són errors del passat, sinó perills reals que encara ens envolten si no els combatem activament.

Com a joves, tenim el deure de qüestionar els prejudicis, de no normalitzar l'odi ni la indiferència. Tenim la responsabilitat d'escoltar les veus que han estat silenciades i d'incloure-les en la memòria col·lectiva. Perquè, només quan totes les víctimes són reconegudes, la memòria és completa.

Finalment, recordar el Porrajmos és dir clarament que cap vida és secundària, que cap poble mereix l'oblit. És afirmar que la dignitat humana no entén d'orígens ni de diferències. I és, sobretot, un crit perquè mai més el silenci, la indiferència o l'odi tornin a devorar la humanitat.

Institut de la Jonquera. La Jonquera

Les persones perseguides per motius polítics

Benvolgudes i benvolguts,

Ens trobem aquí reunits avui, 27 de gener, a la institució que representa tots els catalans i les catalanes, per tal de no oblidar un dels fets més vergonyosos de la història de la humanitat. És un dia per recordar tots aquells que van patir la persecució del règim nazi: el poble jueu, gitanos, eslaus, persones amb discapacitats, homosexuals, persones amb ideologies comunistes, socialistes i anarquistes. En concret, el nostre discurs vol retre homenatge a les víctimes polítiques del nacionalsocialisme i l'Holocaust. El que volem aconseguir és poder donar veu a tots els damnificats del passat i recordar que encara avui dia es repeteixen situacions similars. Ens hauríem de plantejar com a societat què estem fent malament per resoldre-ho com a comunitat. L'alumnat de l'Institut de la Jonquera agraeix tenir aquest espai per expressar-se i recordar totes les víctimes, siguin «herois» o anònims.

Normalment, quan pensem en temes i situacions com aquestes ens poden venir al cap tres paraules clau lligades entre si: la humanitat, els drets humans i l'empatia. Aquests termes són els que van ser ignorats abans, durant i després de la Segona Guerra Mundial. Amb aquest objectiu, la redacció de la Declaració universal dels drets humans, del desembre de 1948, pretenia ser un referent a escala mundial, tot i que malauradament no s'estan respectant avui dia.

Nosaltres, com a ciutadanes i estudiants, creiem que és molt important parlar, recordar i treballar aquests moments històrics, que tenen molts precedents fins a arribar a aquests fets esgarriuosos de la història recent. Per això, pensem que als centres educatius s'ha de donar un espai de reflexió i memòria per poder ajudar l'alumnat a desenvolupar una consciència social i una sensibilitat cap a la memòria històrica.

En aquesta línia, el nostre centre educatiu, en col·laboració amb el Museu Memorial de l'Exili, desenvolupa un projecte anomenat «Guerra Civil i exilis». I també treballa amb el grup de treball «Exili, Deportació i Holocaust de l'Alt Empordà», amb l'únic objectiu de no oblidar el passat per evitar que es torni a repetir.

En són un bon exemple els represaliats polítics, persones que van ser perseguides per la seva ideologia a Espanya, durant la Guerra Civil, i a Europa, pel feixisme italià i alemany.

Una mostra d'això són els grups d'exiliats catalans i espanyols que van travessar la frontera en un intent desesperat de fugir de l'horror. Alguns d'ells, sota el control alemany a França, es van allistar a l'Exèrcit Regular Francès o bé a les Companyies de Treballadors Estrangers, que formaven part de la resistència contra el règim nazi. Aquest compromís va provocar, doncs, que alguns fossin novament perseguits i represaliats.

Els llocs on anaven a parar alguns presos polítics, alguns dels quals acabaven afusellats, eren els camps de concentració, uns espais on l'objectiu era castigar els opositors del règim, humiliant-los, deshumanitzant-los i arrabassant-los els drets com a persones. N'és un exemple ben conegut el camp de Mauthausen, establert poc després de l'annexió d'Àustria per part d'Alemanya. L'objectiu d'aquesta instal·lació i de moltes altres era explotar a tothom que hi entrés, torturant-los i fent-los viure en pèssimes condicions fins a arribar a la mort. Aquesta situació va

ser viscuda per persones de diferents nacionalitats, incloent-hi dones com la Neus Català, que va estar en un camp de concentració a Ravensbrück.

Com a societat, tenim la responsabilitat col·lectiva de posar noms i cognoms a les víctimes per dignificar-ne la memòria. Un testimoni molt proper per a nosaltres que no s'esmenta als llibres d'història és el de Faustino Molina Velázquez, nascut a Figueres, exiliat a França, deportat a Mauthausen i, finalment, assassinat a Hartheim. Recentment, ha estat homenatjat amb una placa davant del seu domicili a Figueres per recordar les persones que van morir pels seus ideals.

Uns ideals que encara avui dia hem de reivindicar tant individualment com col·lectivament. Hi ha associacions properes al nostre territori que hi juguen un paper molt important, com ara el Triangle Blau i els Fills i Filles de Republicans Espanyols i Infants de l'Èxode, o de més llunyanes, com l'Amical de Mauthausen, que ens ha permès construir la nostra identitat amb els principis de respecte i tolerància. Això ens ha estat possible gràcies a les visites als camps de Ribesaltes i Argelers i als camps d'extermini del règim nazi.

D'aquests fets, de totes aquestes històries de vida, de l'Holocaust i de la persecució, què n'hem après? Que durant la dictadura franquista a l'Estat Espanyol o, actualment, amb alguns governs autoritaris que pretenen sotmetre'n d'altres ens queda un llarg camí per recórrer.

Per acabar, ens agradaria agrair a totes les persones que han lluitat i lluiten per uns ideals polítics per construir una societat més justa i humana, en molts casos deixant-hi la vida i recordant-nos que tenim l'obligació de mantenir viva la seva memòria. Finalitzem el nostre discurs amb unes paraules de Neus Català com a esperit de lluita: «Sóc una supervivent, per desgràcia [...]. Vaig lluitar per la llibertat. Vam lluitar per això, moltes dones van morir en aquesta lluita. La vida és bona, i vaig lluitar a mort per conservar la vida. Són aquelles contradiccions que té la vida».

Col·legi Mare de Déu de la Mercè. Sant Feliu de Llobregat

Les víctimes del poble jueu

Discurs sobre la xoà i el compromís de la memòria **Si oblidem el passat, quin futur ens espera?**

Per a totes les persones que ens acompanyeu avui... i les que no han pogut venir.

Avui ens reunim per recordar una de les tragèdies més profundes de la història de la humanitat: la xoà, l'extermini sistemàtic de sis milions de jueus durant la Segona Guerra Mundial. No és només un episodi del passat; és una alerta permanent sobre què pot passar quan la deshumanització, els discursos d'odi i la indiferència arrelen en una societat.

Lluitar contra el silenci i la desmemòria, conèixer la barbàrie que va succeir al cor d'Europa entre 1933 i el 1945, rebutjar que la defensa d'unes idees determinades pugui convertir ningú en víctima, comprendre com han de ser les societats justes i lliures i en quin moment deixen de ser-ho: aquests són alguns dels objectius que han guiat la nostra participació en aquest projecte.

L'Holocaust no va començar amb cambres de gas. Va començar amb paraules. Amb la construcció d'un relat que convertia persones en objectes, en enemics imaginaris, en éssers «inferiors». La deshumanització va ser l'eina principal: quan es nega la dignitat humana d'un col·lectiu, qualsevol atrocitat esdevé possible.

Els jueus van ser assenyalats com a culpables de crisis econòmiques, de conflictes socials, de tot allò que angoixava la societat alemanya. Aquest mecanisme —buscar un boc expiatori— és antic, però el nazisme el va convertir en una maquinària política i propagandística devastadora. Quan un govern alimenta l'odi i la por, quan la societat deixa de veure l'altre com un igual, el pas cap a la violència extrema esdevé terriblement curt.

Milers de jueus i gitanos van ser deportats a camps de concentració i extermini —Auschwitz, Treblinka, Sobibor, Bergen-Belsen...—, espais dissenyats per destruir cossos i esperits. Però, malgrat l'horror, molts supervivents van demostrar una força interior extraordinària.

Viktor Frankl, psiquiatre jueu i supervivent d'Auschwitz, va escriure que «a l'ésser humà se li pot prendre tot, excepte una cosa: l'última de les llibertats humanes —l'elecció de l'actitud personal davant qualsevol conjunt de circumstàncies». Aquesta idea ens recorda que, fins i tot en la foscor més absoluta, hi ha persones que van mantenir viva la flama de la dignitat.

Pel·lícules com La llista de Schindler ens ajuden a entendre que, enmig de la barbàrie, també hi va haver individus que van triar salvar vides. Oskar Schindler no era un heroi perfecte; era un home amb contradiccions, però va decidir actuar. La seva història ens mostra que la diferència entre ser còmplice i ser just sovint depèn d'un gest, d'una decisió, d'un «això no ho permetré».

La nena del vestit vermell, un dels símbols més emblemàtics de la pel·lícula, ens recorda que darrere de cada nom, de cada deportació, hi havia una vida única, irrepetible. La memòria històrica consisteix precisament en això: tornar el nom, el rostre i la humanitat a aquells que van ser reduïts a estadístiques.

Volem ser joves compromesos i amb sentit crític, per això tenim un paper essencial. La xoà no és només història; és una responsabilitat. En un món on els discursos d'odi tornen a circular, on la desinformació i la polarització creixen, cal que siguem guardians de la dignitat humana.

ACTE INSTITUCIONAL
AMB MOTIU DEL
DIA INTERNACIONAL
EN MEMÒRIA DE
LES VÍCTIMES
DE L'HOLOCAUST

Avui 27 de gener, Dia Internacional de Commemoració de les Víctimes de l'Holocaust, és un recordatori que l'odi i la intolerància poden tenir conseqüències terribles.

Recordar no és quedar-se ancorat en el passat. Recordar és actuar en el present. És detectar els senyals d'alerta: la discriminació, la burla, la deshumanització subtil. És defensar els qui no tenen veu. És construir una societat on ningú sigui perseguit per la seva identitat, la seva cultura o la seva fe. La xoà ens ensenya que el mal extrem és possible, però també que la resistència, la solidaritat i la humanitat poden sobreviure fins i tot en els llocs més foscos.

Com deia Frankl, el sentit de la vida no es troba en les circumstàncies, sinó en la manera com hi responem.

Que la memòria de les víctimes ens guïï. Que el coratge dels supervivents ens inspiri. I que el nostre compromís amb la dignitat humana sigui el millor homenatge que podem oferir.

Acte institucional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust

Conclusions sobre els col·lectius de víctimes a càrrec dels
alumnes dels centres educatius que han participat en el Pro-
jecte Educatiu en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust

27 de gener de 2026

Institut de Roquetes. Tarragona

Les víctimes del col·lectiu dels testimonis de Jehovà 3

Institut Arquitecte Manuel Raspall. Cardedeu

Les víctimes del col·lectiu LGBTI 5

Instituts Manresa Sis. Manresa

Les víctimes del col·lectiu de persones amb discapacitat 7

Institut Manuel de Montsuar. Lleida

Les víctimes del poble gitano 9

Institut de la Jonquera. La Jonquera

Les persones perseguides per motius polítics 11

Col·legi Mare de Déu de la Mercè. Sant Feliu de Llobregat

Les víctimes del poble jueu 13

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Relacions Institucionals